

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยวรรณกรรมอีสาน จากเอกสารโบราณซึ่งปริวรรตแล้ว เพื่อศึกษาลักษณะวรรณศิลป์ในเรื่อง โสวัต โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดังนี้

๑. การค้นหาข้อมูลในการวิจัย
๒. การคัดเลือกข้อมูลในการวิจัย
๓. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
๔. วิธีดำเนินการวิจัย
๕. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
๖. การวิเคราะห์ข้อมูล
๗. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การค้นหาข้อมูลในการวิจัย

ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้เป็นข้อมูลจากเอกสารโบราณที่จารด้วยอักษรธรรมอีสาน มีกระบวนการค้นหาข้อมูล ดังนี้

๑.๑ ตำรวจข้อมูลเอกสารโบราณอีสาน จากบัญชีตำรวจโบราณและเอกสารโบราณ กลุ่มวิทยาลัยครุภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๒๖ – ๒๕๓๒ พบว่า มีวรรณกรรม เรื่อง โสวัต จำนวน ๘๔ ตำนวน จำแนกประเภทดังนี้

๑.๑.๑ จำแนกประเภทตามลักษณะอักษรที่ใช้ในการบันทึกวรรณกรรมอีสาน เรื่อง โสวัต จารด้วยอักษร ๒ ประเภท คือ อักษรธรรมอีสาน จำนวน ๗๗ ตำนวน และ อักษรไทยน้อย จำนวน ๗ ตำนวน

๑.๑.๒ จำแนกประเภทตามลักษณะคำประพันธ์พบว่าวรรณกรรมอีสาน เรื่อง โสวัต มีลักษณะคำประพันธ์ ๒ ประเภท คือ ร้อยแก้ว ๓๗ ตำนวน และร้อยกรอง จำนวน ๕๑ ตำนวน

๑.๒ ตำรวจบัญชีหนังสือโบราณวรรณคดีอีสาน ที่พิพิธภัณฑ์คุ้มภักดิ์โบราณ พระอารามหลวง วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม มี ๒ ตำนวนจารด้วย

อักษรธรรม และมีลักษณะคำประพันธ์เป็นร้อยกรองทั้งสองจำนวน

๑.๓ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ สารานุกรม พจนานุกรม และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา

๒. การคัดเลือกข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกวรรณกรรมอีสานเรื่อง โสวัต จากต้นฉบับโบราณวัดบ้านหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่วัดมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ด้วยเหตุผลดังนี้

๒.๑ ความเด่นชัดของการจารตัวอักษร เพราะทำให้ผู้วิจัย สามารถปริวรรตวรรณกรรมอีสานเรื่อง โสวัต ได้ถูกต้องไม่ผิดเพี้ยน

๒.๒ ความสมบูรณ์ของหนังสือมีครบทุกหน้า เรียงตามลำดับจะทำให้การศึกษาวรรณกรรมอีสานเรื่อง โสวัต มีความสมบูรณ์ของเนื้อหาไม่ขาดตกบกพร่อง

๓. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ เอกสารโบราณ เรื่อง โสวัต ฉบับวัดบ้านหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานบุรีรัมย์โบราณ พระอารามหลวง วัดมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

๓.๒ ประชาชนท้องถิ่น ๘ ท่าน ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของเรื่อง โสวัตและการปริวรรตโบราณวรรณกรรมอีสานเรื่อง โสวัต ฉบับวัดบ้านหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่

๓.๒.๑ นายพรชัย ศรีสารคาม อายุ ๗๔ ปี ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม บ้านเลขที่ ๑๔ ถนนนครสวรรค์ ๓๒ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

๓.๒.๒ นายมนัส สุขสาย อายุ ๖๘ ปี ข้าราชการบำนาญ บ้านเลขที่ ๒๕๕ หมู่ ๑๘ บ้านนิคมพัฒนา ตำบลไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

๓.๒.๓ พระครูสุธรรมวรนาถ อายุ ๖๕ ปี เจ้าอาวาสวัดท่าม่วง ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๒.๔ พระสมุห์นคร อธิบุญโญ อายุ ๗๓ ปี วัดโพธิ์กลาง บ้านเมืองไพร ตำบลเมืองไพร อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

- ๓.๒.๕ นายอุดม ศรีสุตย์ อายุ ๗๓ ปี อาชีพทำนา บ้านเลขที่ ๓/๓
บ้านเมืองไพร ตำบลเมืองไพร อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
- ๓.๒.๖ นายเสริม เชนบุญ อายุ ๗๓ ปี อาชีพทำนา บ้านเลขที่ ๖๕
บ้านขว้างน้อย ตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
- ๓.๒.๗ พระครูสุนทรเกษยานุรักษ์ เป็นผู้ที่ปริวรรตเอกสารโบราณเรื่องโสวัต
ผูกที่ ๑-๖ อายุ ๗๓ ปี เจ้าอาวาสวัดศรีธาตุ บ้านขว้างน้อย ตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด
- ๓.๒.๘ พระวีรศักดิ์ อภัสโร อายุ ๓๗ ปี วัดแจ้ง ตำบลในเมือง อำเภอ
เมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นผู้ปริวรรตเอกสารโบราณเรื่องโสวัต ผูกที่ ๗-๑๓

๔. วิธีดำเนินการวิจัยข้อมูล

๔.๑ ชั้นรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

๔.๑.๑ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- ๑) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณศิลป์
- ๒) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทั่วไปของวรรณกรรมอีสาน
- ๓) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมอีสาน
- ๔) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเรื่องโสวัต
- ๕) เอกสารเกี่ยวกับรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเรื่องโสวัต
- ๖) เอกสารเกี่ยวกับธรรมเนียมนิยมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเรื่องโสวัต

๔.๑.๒ แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- ๑) แนวคิดเกี่ยวกับวรรณศิลป์
- ๒) แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์
- ๓) แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญา
- ๔) แนวคิดด้านอื่น ๆ เช่น ด้านสังคมศาสตร์ ด้านมานุษยวิทยา และ

ด้านศาสนา เป็นต้น

๔.๑.๓ ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- ๑) ทฤษฎีเรื่องเรนเวลล์แล็ค (Rene Wellak)
- ๒) ทฤษฎีทางคติชนวิทยา (Folklore)
- ๓) ทฤษฎีโครงสร้าง (Structuralism)

๔) ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ (Aestheticism)

๕) ทฤษฎีบทบาทหน้าที่นิยม (Functionalism)

๔.๒ วิธีการศึกษารวบรวมข้อมูล

๔.๒.๑ ศึกษาเนื้อหาเรื่องไสวัต ฉบับวัดบ้านหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ปริวรรตเรียบร้อยแล้วเป็นข้อมูลหลัก

๔.๒.๒ การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไสวัต เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของเรื่องไสวัต โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Interview Guide)

๕. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือ ได้แก่

๕.๑ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Interview Guide) หมายถึง การทำรายการของประเด็นหรือคำถามหลัก เป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้วิจัยมั่นใจว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนจะตอบตามประเด็นคำถามหลัก ขณะเดียวกันผู้สัมภาษณ์ยังมีอิสระที่จะสนทนาและถามประเด็นปลีกย่อยภายใต้โครงสร้างหลัก ข้อดีของการใช้โครงสร้างการสัมภาษณ์ คือ ทำให้การสัมภาษณ์คนหลาย ๆ คนที่มีความแตกต่างกัน เป็นระบบและสามารถบริหารเวลาในพื้นที่วิจัยได้ (ทวีศักดิ์ นพเกษตร. ๒๕๔๘ : ๑๓๑)

๕.๒ เครื่องบันทึกเสียงที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์

๖. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะวรรณศิลป์ในเรื่องไสวัต แล้วอธิบายความ เรียบเรียงตรวจสอบข้อมูลโดยวิธีการข้อตกลง (Method of Agreement) ซึ่งประกอบด้วย การตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ในด้านแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งพิจารณาจากเอกสารเรื่องเดียวกันจากหลาย ๆ แหล่งข้อมูลที่ตรงกัน สามารถยอมรับ มีความเชื่อถือได้ และนำมาอ้างอิง

๗. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY